

Den dybe grøft mellem teori og praksis inden for de videregående uddannelser forhindrer et godt samarbejde mellem teori- og praktiksteder. Professor i filosofi Anders Lindseth fra Norge forsøger at stoppe grøftegraveriet ved at organisere videregående uddannelse på en ny og usnobbet måde.

Snobber graver grøfter dybere

FOTO: POLFOTO

* Teori er et. Praksis desværre noget helt andet. Og det er et stort problem, som ikke mindst lærere og studerende på landets lærer- og pædagogseminarier kender alt for godt til. Læser man bare lidt i Danmarks Evalueringsinstituts evalueringer af lærer- og pædagoguddannelsen fra 2003 står det hurtigt klart, at et reelt samarbejde mellem seminarium og praktiksted mangler. Men hvorfor denne mangel? Hvorfor er teori- og praktiksteder så selvtilstrækkelige?

»Det er ikke så enkelt at svare på, men der eksisterer en lang tradition for dannelsessnobisme i vo-

res kultur. Det betyder, at lærere på de videregående uddannelser har en tendens til ikke at tage de livserfaringer, som elever eller studerende har med sig, alvorligt. I stedet betragtes disse erfaringer som et ukvalificeret udgangspunkt,« siger professor Anders Lindseth fra Høgskolen i Bodø i Norge.

To slags snobber

Anders Lindseths idé om dannelsessnobber er en side af det samarbejdsproblem, der hverken i Norge eller Danmark er undersøgt i større empiriske un-

dersøgelser. En anden side af problemet kunne være praksis-snobber. I en dansk sammenhæng har vi en idé om ligeværd og en jantelov – du skal ikke tro, du er noget! – der måske i lige så høj grad bidrager til et mangelfuldt samarbejde mellem de videregående uddannelser og praktikstederne? Men hvordan står det til i Norge?

»Det er også en del af problemet i Norge. Jeg kender det fra norske sygeplejersker. De siger: 'Det er os, der har erfaring og praksis inde på kroppen. Teoretikerne vil have os til noget, som ikke har relevans for vores praksis', fortæller Anders Lindseth og fortsætter:

»Oprindeligt foregik uddannelse af sygeplejersker ved hospitalerne. Tæt op og ned ad praksis. Men i dag hører uddannelsen til ved de norske højskoler. Det betyder, at de norske sygeplejelærere siger: 'På hospitalerne var vi A-holdet, nu er vi B-holdet. Skal vi nu tilpasse os denne videnskabelige verden fuldstændigt? Det vil vi egentlig ikke, og vi er slet ikke sikre på, at den er nyttig for os.' Jeg forstår godt deres argumentation. De norske sygeplejelærere bliver bedt om at erhverve sig adjunkt- og lektorstatus, men for at de kan gøre det, så må de gøre brug af videnskabelige metoder, der fjerner dem fra praksis.«

Interessante erfaringer

Anders Lindseth har sine rødder i arbejderklassen. Men er i dag et helt andet sted. Det skyldes, at han først tog en gymnasieuddannelse. Dernæst blev han universitetsuddannet, og i dag er han som professor i filosofi akademiker på højeste niveau. Det betyder også, at han ofte sidder i rum tapetserede med bøger, der, selv når de vender ham ryggen, er nogle af hans bedste venner. Alligevel går han ikke ind for en uddannelse, der alene består i at læse bøger i lænestolen som vejen til et kyndigt, dueligt eller lyk-

keligt liv. Men hvilken rolle skal bøgerne og teorierne så spille for ikke at gøre praktiske erfaringer ugyldige?

»Masteruddannelsen i Praktisk Kundskab ved Bodø universitet starter med et skrivekursus, hvor de studerende i et almindeligt sprog skal fortælle om en væsentlig erfaring fra deres praksis. I fortællingerne kommer det frem, at de har erfaringer med sig, som de ikke er færdige med, men som på en eller anden vis sidder i kroppen på dem. Og vi giver dem så en mulighed for at tage erfaringerne op og reflektere over dem. Men på en måde, der bringer erfaringen ud over dem selv. De skal sætte ord på, hvad det almene og interessante i erfaringen er. Og til at hjælpe dem med dette er filosofisk litteratur oftest meget brugbar. Filosofi har altid været et forsøg på at reflektere over praktiske livserfaringer,« fortæller han.

Men hvordan sikrer man, at det ikke alene handler om personlige idiosyncrasier, men også bliver videnskabeligt interessant?

»Måske kan jeg bedst forklare det med et konkret eksempel. I øjeblikket har jeg en masse studenter, der skal op til eksamen. En af dem – en psykiatrisk sygeplejerske – vejledte jeg i går. Hun har skrevet om en kvinde, der blev tvangsindlagt på hendes afdeling. Kvinden blev fundet på kirkegården grædende og råbende. Hun havde mistet sit barn, og man var bange for, at hun var blevet psykotisk. Da jeg læste sygeplejerskens fortælling, kunne jeg mærke, at hun holdt noget tilbage. Hvorfor skrev hun om denne kvindes situation? Det viste sig, at hun kendte patienten fra en sorggruppe. Sygeplejersken havde nemlig selv mistet et barn. Udfordringen for mig som lærer er så at få hende væk fra den typiske psykiatriske tilgang med fokus på sundhed, sorgbearbejdning og patologisk sorg og hen til spørgsmålet om,

hvad det betyder at miste et barn. Det egentlig interessante filosofiske spørgsmål er, hvad det vil sige at miste, og det handler ikke specielt om hendes erfaring. Det er noget grundlæggende ved livet at miste,« siger Anders Lindseth.

Venlighed og forstandighed

»Idéen om, at man først skal tage en videregående uddannelse, og så skal man bare gå ud og bruge det, man har lært i praksis, fungerer ikke. Ofte gør man slet ikke brug af teorierne, fordi man ikke kan se en sammenhæng til praksis. Resultatet er, at den resource, der ligger i et møde mellem teori og praksis bliver dårligt udnyttet. I stedet bliver de studerende blot socialiseret ind i en praksis fuld af traditioner med alle dens vaner og uvaner. Det er et problem, og min erfaring er, at praktikerne viser større forståelse for problemet end teoretikerne. Den gruppe af kolleger, som får flest rynker i panden, når de hører om uddannelsen i Praktisk Kundskab, er forskere fra den teoretiske akademiske tradition,« siger Anders Lindseth og fortsætter:

»Egentlig er det mærkeligt, for jeg er slet ikke interesseret i at pille ved teoriernes væsentlige betydning. Tværtimod. Filosofen Kant siger, at man skal vove at bruge sin forstand – og så vil jeg gerne tilføje, at så er det nok meget godt at have set nogle andre gøre det. Når jeg taler om ligeværdighed, så handler det om, at studenternes egne erfaringer er væsentlige at inddrage. Ikke andet og mere end det. Forholdet mellem lærer og elev er asymmetrisk. Der er niveauforskel – og læreren skal hjælpe eleven til at aktualisere sin erfaring på et højere videnskabeligt niveau. Idéen om, at uddannelsen kan køres som en dialog mellem gode venner, duer ikke. Venskab er en smuk ting, men forholdet mellem en lærer og en elev

Anders Lindseth,

her halvt gemt bag Florence Nightingale, er professor ved Høgskolen i Bodø og på programmet ved konferencen 'Philosophical Practice – A Question of Bildung?', der finder sted den 3.-6. august. Læs mere på www.dpu.dk/konferencer.

må ikke blive til en venskabsrelation. En asymmetri og en vis afstand er nødvendig, såvel i uddannelses- som i andre tilsvarende faglige sammenhænge. Hvis jeg var patient på et sygehus, ville jeg gerne møde ansvarsbevidste og venlige læger og sygeplejersker. Ikke venner. De ville være forstyrrende.« ▲

Claus Holm
clho@dpu.dk